

Národný akčný plán na vykonávanie rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti na roky 2021 – 2025

1. Všeobecná časť

Rezolúcia Bezpečnostnej rady (BR) OSN 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti (ďalej len „Rezolúcia 1325“) bola jednomyseľne prijatá dňa 31.10.2000 ako vôbec prvá rezolúcia BR OSN špecificky zameraná na dopady vojnových konfliktov na ženy a usilujúca sa o posilnenie úlohy a účasti žien v rámci mierových procesov. Vychádza zo skutočnosti, že ženy sú na jednej strane výnimočne silne zasiahnuté ozbrojenými konfliktami, na strane druhej však môžu zohrávať zásadnú úlohu pri ich prevencii a riešení. Rezolúcia vyzýva všetkých aktérov, aby zvýšili účasť žien a začlenili hľadisko rovnosti príležitostí do všetkých snáh OSN o mier a bezpečnosť.

V zmysle rezolúcie musia strany zapojené do konfliktu prijať osobitné opatrenia na ochranu žien a dievčat pred všetkými formami násilia, najmä pred znásilnením a inými formami sexuálneho násilia. Rezolúcia zdôrazňuje dôležitosť rovnocennej a plnohodnotnej účasti žien v oblasti predchádzania konfliktov a ich riešenia, mierových rokovaní, budovania a udržiavania mieru, humanitárnej reakcie a rekonštrukcie po skončení konfliktu.

Hlavným cieľom Rezolúcie 1325 je zvýšiť účasť žien na rozhodovacích procesoch týkajúcich sa prevencie a riešenia konfliktov a post-konfliktnej rekonštrukcie, ako aj zabrániť porušovaniu práv žien s dôrazom na prevenciu sexuálneho násilia v ozbrojených konfliktoch.

V r. 2002 vyzvala BR OSN členské štáty, aby rozvíjali stratégie a plány na realizáciu cieľov Rezolúcie 1325. Vnútroštátne implementačné stratégie k agende „ženy, mier a bezpečnosť“ (Women, Peace and Security, ďalej len „WPS“) sú relevantné pre všetky členské štáty, nielen pre tie, v ktorých sa odohráva ozbrojený konflikt. Ostatných krajín sa agenda WPS týka napr. ako susedných krajín (prevencia konfliktu, ochrana utečencov) či ako donorských krajín podieľajúcich sa na riešení konfliktu či obnove v post-konfliktnom období. Za dosiahnutie stanovených cieľov sú zodpovedné predovšetkým štáty, hlavnú úlohu pri riadení misií a operácií však zohrávajú inštitúcie a agentúry OSN a regionálne organizácie.

Slovenská republika (ďalej len „SR“) predkladá prvý Národný akčný plán na vykonávanie rezolúcie BR OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti na roky 2021 – 2025.

Účelom dokumentu je nastavenie rámca efektívnej implementácie Rezolúcie 1325 na vnútroštátnej aj medzinárodnej úrovni.

Agenda WPS je založená na 4 pilieroch:

- 1/ prevencia - agenda WPS vychádza z predpokladu, že aktívne zapojenie žien v spoločnosti, vrátane dlhodobého zohľadňovania práv žien (rešpekt k ľudskej dôstojnosti, právo na vzdelanie, slobodný výber povolania atď.), má zásadnú úlohu v prevencii konfliktov;
- 2/ participácia - ženy tvoriace polovicu populácie by mali byť aktívnejšie začleňované do všetkých etáp riadenia a riešenia konfliktov: nastolenie, udržanie a upevnenie mieru, ochrana a post-konfliktná obnova;
- 3/ ochrana – popri všeobecnej požiadavke rešpektu k právam žien kladie agenda WPS dôraz na ochranu žien a dievčat pred násilím, pričom kladie dôraz na sexuálne násilie. Štáty sa majú prísne vymedziť proti jeho využitiu ako bojovej taktiky, ale zodpovednosť je aj na členoch mierových misií pri prevencii takéhoto násilia smerom ku komunite, ale aj do vnútra misií.

Ženám a deťom, ktoré sú mimoriadne zraniteľné, je v ozbrojenom konflikte potrebné poskytnúť špeciálnu ochranu;

4/ post-konfliktná obnova – dôkladné vyšetrenie vojnových zločinov a potrestanie páchatel'ov je predpokladom trvalo udržateľného mieru. Zároveň je potrebné pracovať s obeťami a ponúkať lekársku aj psychologickú pomoc v rámci rehabilitačných programov na zmiernenie dopadov vojnových a ozbrojených konfliktov a čo najrýchlejší návrat k bežnému životu.

Súbor záväzkov Bezpečnostnej rady OSN v agende WPS bol od r. 2000 rozšírený o ďalších 8 rezolúcií BR OSN: 1820 (2008), 1888 (2009), 1889 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015) a 2467 (2019), ktoré túto rezolúciu posilňujú a substantívne aj procedurálne špecifikujú. Predstavujú tiež rámec pre implementáciu a monitoring agendy WPS.

- rezolúcia 1820 (2008) - o zastavení sexuálneho násillia v konfliktoch;
- rezolúcia 1888 (2009) - poveruje mierové misie, aby predišli sexuálnemu násilliu v ozbrojených konfliktoch a reagovali naň a stanovuje pozíciu osobitného zástupcu pre sexuálne násillie v ozbrojených konfliktoch;
- rezolúcia 1889 (2009) - zdôrazňuje rozsiahlejšie zapojenie žien do mierových procesov;
- rezolúcia 1960 (2010) - nadväzuje na oblasť sexuálneho násillia v konfliktoch a stanovuje opatrenia zamerané na ukončenie beztriestnosti páchatel'ov tohto druhu násillia;
- rezolúcia 2106 (2013) - apeluje na širšie rozvinutie poradného orgánu na ochranu žien;
- rezolúcia 2122 (2013) - opätovne potvrdzuje záväzok Bezpečnostnej rady OSN k vykonávaniu Rezolúcie 1325;
- rezolúcia 2242 (2015) - zdôrazňuje úlohu žien v boji proti násilnému extrémizmu a sústreď sa na vplyv terorizmu na ľudské práva žien;
- rezolúcia 2467 (2019) - zameriava sa na deti narodené v dôsledku sexuálneho násillia, na prístup zameraný na obeť, na uvalenie trestov pre páchatel'ov, na zabezpečenie spravodlivosti, zodpovednosti a odškodnenia obeť sexuálneho násillia v konflikte.

2. Medzinárodnoprávny rámec

Medzinárodnoprávny rámec jasne stanovuje, že znásilnenie a iné formy sexuálneho násillia porovnateľnej závažnosti môžu byť vyhodnotené ako vojnové zločiny alebo zločiny proti ľudskosti, ako ustanovuje Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu, pričom súdne rozhodnutia ad hoc medzinárodných trestných tribunálov napr. Medzinárodný trestný tribunál pre bývalú Juhosláviu a Medzinárodný trestný tribunál pre Rwandu, ďalej potvrdzujú, že znásilnenie môže byť vyhodnotené ako vojnový zločin, zločin proti ľudskosti alebo akt genocídy. SR je viazaná radom medzinárodnoprávných záväzkov týkajúcich sa agendy WPS.

Jedným z kľúčových nástrojov v oblasti medzinárodného práva na zabezpečenie práv žien v oblasti agendy WPS je *Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien* (ďalej len „CEDAW“). V r. 2013 Výbor pre odstránenie diskriminácie žien vydal *Všeobecné odporúčanie č. 30 o ženách v oblasti predchádzania konfliktov, počas konfliktov a po skončení konfliktu*, ktoré poskytuje zmluvným stranám zásady na vytvorenie efektívneho rámca a definuje ich povinnosti pri implementácii dohovoru. Toto odporúčanie stanovuje, že štáty majú podávať správu o naplňovaní Rezolúcie 1325. Vo všeobecnom odporúčaní č. 30 sa odporúča zmluvným stranám CEDAW prijať národné akčné plány na implementáciu Rezolúcie 1325 v súlade s CEDAW a tiež sa apeluje na členské štáty, aby pri implementácii agendy WPS spolupracovali s občianskou spoločnosťou.

Ďalším dôležitým medzinárodným dokumentom je *Pekinská akčná platforma* prijatá na základe konsenzu v rámci Štvrtej svetovej konferencie o ženách (1995). Ako záverečný dokument z konferencie stanovila opatrenia pre rovnosť žien a mužov v 12 oblastiach, vrátane tém, ktoré rámčuje agenda WPS. Dokument nemá právne záväzný charakter.

3. Agenda WPS v medzinárodných organizáciách, ktorých je SR členom

Východiskom prístupu **Európskej únie** (ďalej len „EÚ“) k agende WPS je implementácia rezolúcie BR OSN 1325. V tejto súvislosti EÚ poukazuje na potrebu posilňovať práva a postavenie žien v širšom kontexte a prioritne sa sústrediť na boj proti násiliu na ženách v ozbrojených konfliktoch a podporovať ich účasť na budovaní mieru. S cieľom posilniť kroky v tejto oblasti prijala Rada EÚ v r. 2008 *Komplexný prístup k vykonávaniu rezolúcií BR OSN 1325 a 1820 o ženách, mieri a bezpečnosti*, ktorý zahŕňa nástroje vonkajšej činnosti EÚ počas celého trvania konfliktu, od predchádzania konfliktov po riadenie kríz, budovanie mieru, rekonštrukciu a rozvojovú spoluprácu. V r. 2018 bol dokument nahradený novým *Strategickým prístupom EÚ k ženám, mieru a bezpečnosti*. Rada EÚ prijala v r. 2010 súbor 17 ukazovateľov zameraných na posilnenie zodpovednosti EÚ a zisťovanie pokroku a dosiahnutých výsledkov za plnenie svojich záväzkov týkajúcich sa agendy WPS. Prvý *Akčný plán EÚ o ženách, mieri a bezpečnosti (2019-2024)* dopĺňa a posilňuje *Akčný plán EÚ pre rovnosť medzi mužmi a ženami (GAPII) (EU Gender Action Plan)*.

Konkrétne ciele a činnosti, ktoré majú prispieť k vykonávaniu politiky EÚ v oblasti WPS, stanovuje aj *Akčný plán EÚ o rodovej rovnosti a posilnení postavenia žien v rámci rozvojovej spolupráce (2010 – 2015)* z r. 2010. Naň nadväzuje spoločný pracovný dokument útvarov Európskej komisie s názvom *Rovnosť medzi mužmi a ženami a posilnenie postavenia žien: Ako môžu vonkajšie vzťahy EÚ v období 2016 – 2020 zmeniť život dievčat a žien* (z r. 2015) (*Gender equality and women's empowerment: transforming the lives of girls and women through EU external relations 2016-2020*). Elementy WPS sú reflektované v akčných plánoch EÚ pre ľudské práva a demokraciu, vrátane pripravovanej operatívnej agendy v oblasti ľudských práv na najbližších 5 rokov (2020-24).

Agenda WPS je základom spoločných hodnôt **Severoatlantickej aliancie** (ďalej len „NATO“) v oblasti individuálnej slobody, demokracie, ľudských práv a záväzkov vyplývajúcich z Charty OSN. V súlade s rezolúciami BR OSN k téme WPS sa NATO zameriava v rámci svojich akčných plánov, ktoré pravidelne reviduje, na riešenie nerovnosti medzi mužmi a ženami a integráciu priorít agendy WPS prostredníctvom troch kľúčových úloh NATO - kolektívnej obrany, krízového manažmentu a kooperačnej bezpečnosti.

NATO aktívne začleňuje perspektívu a skúsenosti žien do analýzy, plánovania, realizácie a hodnotenia svojich operácií a misií. Táto téma rezonuje aj v spolupráci NATO a jej partnerských krajín, a to predovšetkým pri príprave vojsk, ktoré sú nasadené v operáciách a misiách pod vedením NATO. NATO sa usiluje o presadzovanie zvýšenia účasti žien v obranných a bezpečnostných inštitúciách v rámci organizácie a jej členských krajín.

Zabezpečenie udržateľného mieru a hospodárskej prosperity je základom dlhodobej bezpečnosti pre 57 účastníckych štátov **Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe** (ďalej len „OBSE“). Cieľom prístupu OBSE k bezpečnosti je predchádzanie a riešenie konfliktov komplexným spôsobom, ktorý zahŕňa plnú integráciu žien vo všetkých fázach cyklu konfliktov. Rezolúcia 1325 a s ňou súvisiace záväzky v oblasti agendy WPS sú pre OBSE a jej účastnícke štáty nástrojom na dosiahnutie rovnosti medzi mužmi a ženami v rámci podmienok pred konfliktom, počas konfliktu a po ňom a na zabezpečenie stavu, v ktorom budú skúsenosti žien plne zohľadňované. Tento koncept je reflektovaný v rámci OBSE *Akčného plánu rovnosti medzi mužmi a ženami* z r. 2004 (*Gender Action Plan*). Aj Ministerská rada, ako hlavný

rozhodovací orgán OBSE, apeluje na posilňovanie implementácie Rezolúcie 1325. Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva OBSE aktívne podporuje úsilie účastníckych štátov OBSE o implementáciu Rezolúcie 1325 do národných akčných plánov v regióne OBSE.

4. Vnútroštátny rámec

V ostatných rokoch vláda SR prijala niekoľko strategických materiálov týkajúcich sa priamo ochrany žien a dievčat pred diskrimináciou a pred násilím, ako je *Celoštátna stratégia rodovej rovnosti a Akčný plán rodovej rovnosti na roky 2014 – 2019* a *Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách 2014-2019*. V predmetných dokumentoch sú popísané úlohy vykonávané relevantnými rezortami v niekoľkých oblastiach implementácie, ktoré sa týkajú najmä legislatívy, vypracovania metód a noriem, vzdelávania, monitorovania (zberu údajov) a primárnej prevencie.

5. Koordinačný mechanizmus a monitoring plnenia Národného akčného plánu

Vnútroštátni aktéri agendy WPS

Priamymi vykonávateľmi agendy WPS sú Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo vnútra SR/Prezídium Policajného zboru a Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Národný akčný plán bude implementovaný prostredníctvom aktivít jeho vykonávateľov. Súhrnná hodnotiaca správa bude predložená do 31.3.2026 ako súčasť Národného akčného plánu na roky 2026 – 2030 Výboru pre rodovú rovnosť Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Výbor je stálym odborným orgánom Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť pre otázky týkajúce sa rovnosti medzi mužmi a ženami a pre oblasť monitorovania implementácie Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, ďalších medzinárodných ľudsko-právnych dohovorov, legislatívy a strategických cieľov EÚ v tejto oblasti.

Výbor pre rodovú rovnosť raz ročne prerokuje aktuálne napĺňanie cieľov národného akčného plánu. Na tomto základe priebežne odporučí aj aktualizáciu národného akčného plánu v súlade s vývojom v agende Ženy, mier a bezpečnosť v OSN, s medzinárodnými záväzkami SR a záväzkami vyplývajúcimi z členstva v EÚ.

6. Doterajšie aktivity ministerstiev pri napĺňaní cieľov Rezolúcie 1325

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZVEZ SR“) vyvíja aktivity v rámci relevantných medzinárodných organizácií a inštitúcií. Aktívne participuje na aktivitách orgánov a inštitúcií EÚ k téme rovnosti príležitostí a WPS. Počas svojho predsedníctva v Rade EÚ v r. 2016 uskutočnila SR zasadnutie skupiny na vysokej úrovni pre uplatňovanie hľadiska rovnosti príležitostí k správe k implementácii Pekinskej akčnej platformy za oblasť „Ženy a chudoba“ a tematickú konferenciu „Zosúladenie pracovného a rodinného života v meniacej sa spoločnosti“.

SR úzko spolupracuje s **UN WOMEN** – špecializovanou organizáciou systému OSN zameranou na rovnosť príležitostí a posilnenie postavenia žien. SR v r. 2020 pripravila Memorandum o porozumení medzi MZVEZ SR a UN WOMEN, ktoré prinesie zintenzívnenie spolupráce vo forme projektov rozvojovej spolupráce SlovakAid zameraných na posilnenie

postavenia žien a dievčat v spoločnosti v programových krajinách, či možnosť vyslania slovenského experta do regionálneho úradu UN WOMEN v Gruzínsku.

SR (ako 19. členský štát OSN) sa tiež prihlásila k celosvetovej kampani **COMMIT** za ukončenie násilia na ženách, ktorá je podpornou iniciatívou globálnej kampane generálneho tajomníka OSN pod názvom *UNiTE to End Violence Against Women*.

SR spoluorganizovala v New Yorku (v r. 2019) spoločné podujatie Skupín priateľov OSN pre Reformu bezpečnostného sektora a pre rodovú rovnosť na vysokej úrovni s cieľom upozorniť najmä na potrebu dosiahnutia paritného zastúpenia žien v národných bezpečnostných štruktúrach a v mierových operáciách OSN.

Súčasťou spolupráce s **Rozvojovým programom OSN (UNDP)** je aj komponent zameraný na posilňovanie pozície SR v oblasti reformy bezpečnostného sektora (SSR) v oblasti rozvojovej spolupráce. SR podporuje druhú fázu vlajkového programu „Ženy v armáde“, ktorého cieľom je budovanie kapacít v zmysle rovnosti príležitostí a lepšej integrácie žien v armáde v regióne Západného Balkánu.

SR finančne podporuje UNDP SEESAC (South Eastern and Eastern Europe Clearinghouse for the Control of Small Arms and Light Weapons) prostredníctvom malých projektov k rovnosti žien a mužov v obrannom sektore: posilňovanie regionálnej spolupráce pri zohľadňovaní rovnosti príležitostí v reforme bezpečnostného sektora na západnom Balkáne.

Posilnenie postavenia žien v spoločnosti SR aktívne presadzovala aj počas svojho predsedníctva v **Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)** v r. 2019. V jeho rámci minister ZVEZ SR a v tom čase úradujúci predseda OBSE M. Lajčák vymenoval za svoju osobitnú predstaviteľku veľvyslankyňu M. Verveerovú (USA), ktorá sa venovala oblasti rovnosti príležitostí.

Predsedníctvo SR v OBSE venovalo prevencii a boju proti násiliu na ženách prioritnú pozornosť, keďže išlo o prvý rok implementácie rozhodnutia Ministerskej rady OBSE z r. 2018 k tejto téme ako významného politického záväzku účastníckych štátov OBSE.

SR v predsedníckej funkcii pripravila, alebo sa spolupodieľala na zabezpečení podujatí v sídle OBSE vo Viedni (expertné podujatia a medzinárodná konferencia k téme prevencie a boju proti násiliu páchanému na ženách, konferencia na vysokej úrovni k úlohe žien pri riešení bezpečnostných hrozieb v regióne OBSE, výstava fotografií „Ženy a mier“), pri organizovaní ktorých tiež dbala na paritné zastúpenie mužov a žien v úlohe rečníkov.

SR podporuje posilnenie postavenia žien aj prostredníctvom nástrojov **rozvojovej spolupráce**. V *Strednodobej stratégii SR pre rozvojovú spoluprácu a humanitárnu pomoc*, ktorá bola prijatá na obdobie 2019 – 2023, je jednou z prierezových tém aj rovnosť príležitostí. Prierezové témy sú integrované v projektoch a aktivitách SlovakAid. Posudzuje sa ich začlenenie do projektov a aktivít v každom zo šiestich prioritných sektorov. V rokoch 2019–2020 implementovala SR tri projekty zamerané na zlepšenie kvality vyučovacieho procesu v dievčenských školách v Keni, projekt zameraný na riešenie nezamestnanosti žien v Gruzínsku a na zlepšenie dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti pre matku a dieťa v Južnom Sudáne. Od r. 2013 poskytla SR spolu 52 dotácií, finančných príspevkov a tzv. mikrograntov, ktorých projekty boli zamerané na rovnosť žien a mužov.

Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu sleduje medzi povinnými ukazovateľmi prierezových tém aj počet zavedených opatrení v oblasti rovnosti príležitostí. Medzi najdôležitejšie opatrenia na podporu rovnakých príležitostí mužov a žien pri implementácii projektov patria tie, ktoré zakazujú priamu a nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia a ustanovujú rovnaké zaobchádzanie so ženami a mužmi. Kontrola uplatňovania princípu rovnosti príležitostí pri implementácii rozvojových projektov je realizovaná prostredníctvom monitoringu projektov a projektových aktivít.

Ministerstvo obrany SR

Z pracovno-právneho hľadiska je hlavnou garanciou rovnosti príležitostí v ozbrojených silách zákon č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon zabezpečuje nediskriminačný prístup a rovnosť príležitostí profesionálnych vojakov a vojačiek v rámci personálnych procesov v ozbrojených silách, v politike odmeňovania i v ochrane oprávnených záujmov profesionálnych vojakov a vojačiek. Špeciálne sa venuje zvýšenej ochrane tehotných profesionálnych vojačiek a ochrane profesionálnych vojačiek a osamelých rodičov, ktorí sa starajú o maloleté deti.

V ozbrojených silách SR sa téma agendy Ženy, mier, bezpečnosť rozvíja v súlade s prijatým Plánom rodovej rovnosti rezortu Ministerstva obrany SR z r. 2013 v oblastiach: operačné plánovanie a operácie; príprava a výcvik; hodnotenie. Zvýšený dôraz sa kladie najmä na komplexnú edukáciu profesionálnych vojakov, ktorá sa realizuje vo viacerých rovinách:

- základný vojenský výcvik
- bakalárske a inžinierke štúdium
- spoločensko-vedné semináre
- kariérne kurzy
- vojensko-odborná príprava profesionálnych vojakov pred odchodom do operácií medzinárodného krízového manažmentu

Ženy-profesionálne vojačky pôsobia v r. 2020 v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, a to: EUFOR ALTHEA (Bosna a Hercegovina), UNFICYP (Cyprus) a NATO Enhanced Forward Presence (Lotyšsko), pričom sú umiestňované na pozície, kde môže byť nasadená žena alebo je výhodnejšie, aby táto pozícia bola obsadená ženou. Na týchto pozíciách pôsobia samostatne alebo v zmiešaných tímoch.

V r. 2019 bolo do misií medzinárodného krízového manažmentu vyslaných celkovo 735 profesionálnych vojakov, z toho 48 žien – podiel cca 6,5 %. Z toho v jednotlivých operáciách: UNFICYP - 286 profesionálnych vojakov, z toho 30 žien; RS AFG (Afganistan) - 84 profesionálnych vojakov, z toho 2 ženy; EUFOR-ALTHEA (Bosna a Hercegovina) - 43 profesionálnych vojakov, z toho 1 žena; eFP (Lotyšsko) - 305 profesionálnych vojakov, z toho 15 žien.

Ponuky na pozície v operáciách medzinárodného krízového manažmentu sú zasielané na všetky zložky OS SR a pôsobenie profesionálnych vojačiek je limitované jedine kultúrnym prostredím, či podmienkami operácie.

Počas výcviku sa príslušníci a príslušníčky slovenského vojenského kontingentu oboznamujú aj s oblasťou prevencie a boja proti sexuálnemu násiliu, bezpečnosti a ochrany ľudských práv žien a dievčat.

V rámci všeobecného vzdelávania o problematike násillia na ženách a boja proti obchodovaniu s ľuďmi sa každoročne kvartálne organizujú prednášky na tému „Obchodovanie s ľuďmi“, vykonávané vyškolenými profesionálnymi vojakmi so zameraním na citlivý prístup k potenciálnym obetiam s ohľadom na ich situáciu a prežitú traumy s cieľom efektívnej identifikácie obetí obchodovania s ľuďmi a následného poskytnutia pomoci.

Ministerstvo obrany SR pravidelne realizuje výskumy k problematike rovnosti príležitostí v ozbrojených silách, ktoré sa využívajú na optimalizáciu sociálnych procesov ako podklad pri tvorbe koncepčných a strategických dokumentov v oblasti ľudských zdrojov. Jedným z výstupov, v ktorých boli uvedené poznatky z týchto výskumov, bola aj publikácia „*Rodová rovnosť v ozbrojených silách*“ (z r. 2017).

V Akadémii ozbrojených síl gen. Milana R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši pôsobí od r. 2015 **Centrum rodovej rovnosti**. Centrum sa sústreďuje na teoreticko-praktickú analýzu premeny vzťahov medzi mužmi a ženami v rôznych oblastiach života vojenskej organizácie

(osobnej aj pracovnej), ako rozšírenie sféry záujmu sociálno-psychologickej podpory vojenských profesionálov.

V r. 2016 akadémia získala grant Ministerstva obrany SR s projektom „*Ludsko-právne aspekty organizácie a činnosti vojsk*“, ktorý v r. 2017 vyústil do analytickej štúdie s novými odporúčaniami k dodržiavaniu ľudských práv so zameraním na tému rovnosti príležitostí. Akadémia sa téme rovnosti príležitostí v ozbrojených silách pravidelne venuje aj na svojich vedeckých konferenciách s medzinárodnou účasťou.

Jednou z dôležitých oblastí je aj harmonizácia pracovného a rodinného života. Ministerstvo obrany SR k tejto téme vypracovalo materiál „*Systém podporných programov zameraný na sociálnu prácu s profesionálnymi vojakmi a ich rodinami*“. Účelom tohto dokumentu je vytvoriť predpoklady na skvalitnenie starostlivosti o profesionálnych vojakov a vojačiek, vrátane starostlivosti o ich rodinných príslušníkov. V najbližšom období by sa tak mal vytvoriť systém komplexnej starostlivosti o profesionálnych vojakov, vojačiek a ich rodín, ktorá sa odvíja od priebehu vojenskej kariéry a s tým súvisiacimi rizikami vzniku sociálne nepriaznivých situácií, ktoré z danej fázy služobnej kariéry potenciálne vyplývajú. Cieľovými skupinami týchto programov sú všetci profesionálni vojaci, vojačky a ich rodiny počas aj po skončení štátnej služby.

Ministerstvo vnútra SR

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „MV SR“) kladie v oblasti vzdelávania osobitný dôraz na profesionalizáciu príslušníkov Policajného zboru a ich vzdelávanie v problematike násilia na ženách, domáceho násilia a pre prácu s obeťami takýchto trestných činov ako obeťami zo skupiny obzvlášť zraniteľných osôb.

Útvary Policajného zboru aktívne spolupracujú aj s medzinárodnými organizáciami OSN, OBSE, EÚ v oblasti medzinárodných misií a operácií civilného krízového manažmentu. V tejto oblasti je zabezpečená rovnosť medzi ženami a mužmi už od výberového konania, cez vyslanie do misie, návrat a opätovné pracovné zaradenie.

Policajný zbor sa v r. 2019 aktívne angažoval v medzinárodných misiách a operáciách civilného krízového manažmentu v rámci Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ, ako aj v reforme bezpečnostného sektora OSN, pričom pozornosť venoval prioritným regiónom v súlade s jednotnou zahraničnou politikou. Národné príspevky boli smerované do krajín Východného partnerstva, západného Balkánu a do misií podporujúcich reformu bezpečnostného sektora OSN na Cypre a Haiti. V rámci misií OBSE naša účasť podporuje bezpečnostno-politický dialóg s krajinami stojacimi mimo európskych a euroatlantických zoskupení, najmä s Ruskou federáciou a Ukrajinou.

Počas roka 2019 pôsobili príslušníci Policajného zboru v misiách: EUBAM Ukrajina/Moldavsko (2 policajti), EULEX Kosovo (3 policajti), EUMM Gruzínsko (9 policajti, z toho 2 ženy), EUAM Ukrajina (3 policajti), OBSE Ukrajina, špeciálna monitorovacia misia (3 policajti), OSN UNFICYP Cyprus (7 policajti, z toho 4 ženy), OSN UNSTAMIH Haiti (2 policajti).

Databáza policajtov vedená pre možné vyslanie do mierových misií je každoročne dopĺňaná výberom, do ktorého sa má možnosť prihlásiť každá žena policajtká. Doteraz je vedených v databáze policajtov pripravených na vyslanie do mierových misií viac ako 20% žien. Priemerne máme vyslaných 25% žien z celkového počtu vyslaných policajtov v mierových misiách.

V apríli 2019 počas predsedníctva SR v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) sa Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného aktívne podieľal na aktivitách podpory posilnenia postavenia žien v rámci služieb pre bezpečnosť a riadenie hraníc OBSE.

Podpora postavenia žien v rámci Policajného zboru je realizovaná aj prostredníctvom aktívneho pôsobenia **Združenia príslušníčok Policajného zboru**, ktoré zahájilo svoju činnosť v apríli 1990 ako nezávislé občianske združenie. Slovenské združenie bolo v poradí pätnástou organizáciou Európskej siete policajtiiek, ktorej cieľom je pomáhať ženám - policajtkám pri výkone náročnej práce a umožniť výmenu skúseností pri riešení problémových oblastí.

Migračný úrad MV SR v rámci svojej činnosti vytvára podmienky a venuje sa starostlivosti o žiadateľov a žiadateľky o udelenie azylu zo zraniteľných skupín osôb v azylových zariadeniach MV SR, medzi ktorých patria okrem iných aj ženy, matky s deťmi a obeť fyzického a sexuálneho násillia. Žiadatelia a žiadateľky o udelenie azylu zo zraniteľných skupín sú počas azylového konania umiestňovaní do špeciálne vyčleneného azylového zariadenia MVSRR, kde im je poskytované oddelené chránené bývanie, lekárska, sociálna a psychologická starostlivosť, právne zastupovanie v azylovom konaní. V prípade udelenia medzinárodnej ochrany vstupujú tieto osoby do procesu integrácie, kde je im taktiež poskytovaná psychologická pomoc, sociálne a právne poradenstvo.

Migračný úrad MV SR kladie v starostlivosti o žiadateľov a žiadateľky o udelenie azylu ako aj v integrácii osôb s udelenou medzinárodnou ochranou dôraz na psychologickú pomoc, nakoľko ide o špecifickú skupinu osôb, ktoré častokrát pochádzajú z krajín s prebiehajúcim ozbrojeným konfliktom. Na prevenciu a pomoc ženám s udelenou medzinárodnou ochranou Migračný úrad MV SR organizoval skupinové stretnutia so psychologičkou pre ženy, ktoré boli na území SR obeťami vyhrážania alebo extrémizmu zo strany občanov SR pre ich krajinu pôvodu, vierovyznanie alebo farbu pleti, ako aj preventívne so ženami, ktoré by sa mohli stať obeťami takéhoto konania.

Zamestnanci Migračného úradu MV SR sa podieľajú na vyslaniach Európskeho podporného úradu zameraných na pomoc krajinám najviac zasiahnutým migračnou a utečeneckou krízou, kde pomáhajú taktiež v utečeneckých táboroch poskytovaním pomoci pri príjme a sociálnej práci najmä na Cypre a v Grécku. Ročne sa uvedených vyslaní zúčastňuje približne desať zamestnankýň Migračného úradu MV SR.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“) plní úlohy pri zabezpečovaní tvorby a realizácie štátnej politiky rovnosti žien a mužov, rovnosti príležitostí a koordinácie celoštátneho systému rovnosti príležitostí.

Aktívne sa podieľa na naplňaní cieľov agendy WPS najmä prostredníctvom činnosti odboru rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí (ďalej len „ORŽMRP“, bývalý odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí), príspevkovej organizácie Inštitút výskumu práce a rodiny (ďalej len „IVPR“) a v rámci neho Koordinačno-metodického centra pre prevenciu násillia na ženách (ďalej len „KMC“). MPSVR SR je gestorom národných strategických dokumentov, a to Celoštátnej stratégie rodovej rovnosti a Akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2014 – 2019 a Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách 2014-2019.

V r. 2017 spustilo MPSVR SR celoštátnu mediálnu kampaň s názvom „*Pretože hovorím nie*“ zameranú na prevenciu sexuálneho násillia v intímnych vzťahoch medzi mladými ľuďmi prostredníctvom zvýšenia povedomia a informovanosti o tomto závažnom probléme. Hlavným cieľom kampane bolo zvýšiť citlivosť mladých ľudí na problematiku sexuálneho násillia sprostredkovaním najdôležitejších informácií o jeho formách, následkoch, príčinách a možnostiach pomoci.

V r. 2018 začal IVPR realizovať aktivity národného projektu *Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie*. Cieľom projektu je systémové inštitucionálne zabezpečenie poradenskej činnosti v oblasti rodovej diskriminácie vrátane násillia na ženách a posilniť odborné kapacity IVPR pri realizácii politiky v oblasti odstraňovania diskriminácie z hľadiska pohlavia, nielen

prostredníctvom realizovania výskumov, ale i poskytovaním základného poradenstva v oblasti diskriminácie. Osobitnou aktivitou je realizácia úloh spojených s prevenciou a elimináciou násilia na ženách, a to činnosti Koordináčno-metodického centra pre prevenciu násilia na ženách (KMC) vrátane zabezpečenia nepretržitej prevádzky bezplatnej národnej linky pre ženy zažívajúce násilie.

KMC v spolupráci s Prezídiom Policajného zboru SR a Akadémiou Policajného zboru SR organizuje vzdelávanie príslušníkov polície, pedagogických a odborných zamestnancov k téme násilia na ženách a domáceho násilia a na zvýšenie kvality poskytovania právnej pomoci a poradenstva ženám zažívajúcim násilie. V r. 2019 organizovalo workshopy pre študentov a študentky a diskusie pre verejnosť o problematike násilia na ženách.

Národná telefonická linka pre ženy zažívajúce násilie funguje nepretržite od 1.2.2015. Od jej vzniku ju využilo minimálne jedenkrát vyše 2000 žien.

IVPR a KMC v rámci informačnej kampane o téme násilia na ženách vystupujú v médiách, publikujú odborné články, blogy a vystupujú na odborných konferenciách. Spravujú web stránku venovanú násiliu na ženách www.zastavmenasilie.gov.sk.

MPSVR SR ako vnútroštátny gestor CEDAW, v spolupráci s orgánmi štátnej správy pripravuje a predkladá Výboru OSN pre odstránenie diskriminácie žien periodické správy SR k *Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien*. Tieto informujú o prijatých legislatívnych, politických a iných relevantných opatreniach dokumentujúcich pokrok v oblasti odstraňovania diskriminácie žien, ako aj v jeho inštitucionálnom rozvoji a zabezpečení.

7. Závazky a konkrétne opatrenia na vykonávanie Národného akčného plánu

Ministerstvo obrany SR

- Prijímanie a podpora opatrení s cieľom zvýšiť percentuálne zastúpenie žien v ozbrojených silách SR, ich zastúpenie vo vojenských štruktúrach a rozhodovacích pozíciách;
- Prijímanie a podpora opatrení s cieľom zvýšiť aktívnu a primeranú účasť príslušníčok ozbrojených síl SR v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu pod záštitou OSN, EÚ a NATO, vrátane rozhodovacích pozícií;
- Zabezpečenie výcviku príslušníkov a príslušníčok slovenského vojenského kontingentu a vysielaných expertov a expertiek v oblasti prevencie a boja proti sexuálnemu násiliu, bezpečnosti a ochrany ľudských práv žien a dievčat pred nasadením do misií a operácií medzinárodného krízového manažmentu;
- Začleňovanie skúsenosti a perspektívy žien do analýz, plánovania, realizácie a hodnotenia účasti SR v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu;

Ministerstvo vnútra SR

- Zvýšenie percentuálneho zastúpenia žien v Policajnom zbore SR a ich zastúpenia vo vedúcich a rozhodovacích pozíciách;
- Zvýšenie aktívnej a primeranej účasti žien v policajných misiách medzinárodného krízového manažmentu vrátane vedúcich pozícií;
- Zabezpečenie vzdelávania a školenia príslušníkov a príslušníčok slovenského policajného kontingentu v oblasti prevencie sexuálneho násilia, bezpečnosti a ochrany ľudských práv žien a dievčat pred nasadením do operácií medzinárodného krízového manažmentu v nestabilných štátoch, konfliktných situáciách a humanitárnych krízach;

- Začleňovanie skúsenosti a perspektívy žien do analýz, plánovania, realizácie a hodnotenia účasti SR v policajných misiách medzinárodného krízového manažmentu;
- Zabezpečenie aktívneho a primeraného zastúpenie expertiek v rámci národného systému nominácie príslušníkov a príslušníčok na vyslanie do agentúry FRONTEX;
- Posilnenie domácej migračnej a azylovej politiky s cieľom zabezpečiť potreby osôb zo zraniteľných skupín ako sú traumatizované ženy a dievčatá utekajúce z konfliktných zón a obeť vojen a tak znižovať ich zraniteľnosť voči obchodovaniu s ľuďmi a vykorisťovaniu na území EÚ.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

- Zohľadnenie rovnosti príležitostí vo všetkých fázach projektového cyklu, od plánovania cez realizáciu, monitoring až po vyhodnotenie projektov a programov bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR.
- Posilnenie spolupráce s občianskou spoločnosťou, s miestnymi ženskými organizáciami a organizáciami v oblasti rovnosti žien a mužov s cieľom presadzovania a vzdelávania o rovnosti príležitostí ako agendy rozvojovej spolupráce v partnerských krajinách;
- Realizovanie humanitárnej pomoci tak, aby brala do úvahy rozdielne vplyvy konfliktov a kríz na ženy a dievčatá;
- Povýšenie účasti žien a boja proti sexuálnemu násiliu na jednu z priorít v rámci reformy bezpečnostného sektora (SSR);
- Zvýšenie aktívnej a primeranej účasti žien v civilnom krízovom manažmente konfliktných situácií v zahraničí;
- Zvyšovanie percentuálneho podielu v súčte dobrovoľných finančných príspevkov SR do medzinárodných organizácií, fondov a agentúr na riešenie osobitných potrieb žien v situáciách po ukončení konfliktu;
- Aktívne zapájanie sa do práce *WPS National Focal Points Network* – siete národných kontaktných miest pre agendu WPS, zameranej na užšiu koordináciu členských štátov, zdieľanie poznatkov a výmenu skúseností;
- Podpora aktivít mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v oblasti agendy WPS.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

- Začleňovanie agendy WPS do aktivít a tém Výboru pre rodovú rovnosť Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť;
- Spolupráca IVPR na vzdelávacích podujatiach k téme WPS;
- Podpora aktivít mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v oblasti agendy WPS.

8. Strategické ciele Národného akčného plánu - Ženy, mier a bezpečnosť

1. Zvýšenie participácie žien v oblasti mieru a bezpečnosti

Zvýšenie a podpora plnej a rovnocennej účasti žien na prevencii a riešení konfliktov, mierových rokovaniach, budovaní mieru a udržiavaní mieru je kľúčovým predpokladom pre trvalo udržateľný mier a bezpečnosť.

Operačný cieľ	Spôsob vyhodnocovania	Plnenie	Zodpovednosť
1.1.			MO SR

Prijatie opatrení s cieľom zvýšiť zastúpenie žien v ozbrojených silách SR a Policajnom zbore, vrátane rozhodovacích pozícií	monitoring pomeru žien a mužov v ozbrojených silách SR a Policajnom zbore, vrátane členenia dát podľa hodností a riadiacej pozície prijaté opatrenia na zvýšenie zastúpenia žien v ozbrojených silách SR a Policajnom zbore	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MV SR/PP
1.2. Prijatie opatrení s cieľom zvýšiť zastúpenie žien vo vojenských a civilných misiách, ako aj v medzinárodných organizáciách, vrátane rozhodovacích pozícií.	monitoring pomeru žien a mužov vyslaných SR v rámci vojenských a civilných misií, vrátane členenia dát podľa hodností a riadiacej pozície prijaté opatrenia na zvýšenie zastúpenia žien vo vojenských a civilných misiách a v medzinárodných organizáciách, vrátane rozhodovacích pozícií	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MZVEZ SR MO SR MV SR (iné vysielajúce rezorty)
1.3. Zavedenie opatrení za účelom podpory zosúladenia pracovného a súkromného života	Prehľad a počet zavedených opatrení monitoring využívania zavedených opatrení	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MO SR, MZVEZ SR MV SR MPSVR SR
1.4. Zabezpečenie platovej rovnosti mužov a žien v ozbrojených silách SR v Policajnom zbore, vo vojenských a civilných misiách a v oblasti humanitárnej pomoci	štatistiky o odmeňovaní zamestnancov a zamestnankýň, vrátane osobných príplatkov, podľa členenia hodností a riadiacej pozície	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MO SR, MZVEZ SR, MV SR, spolupráca MPSVR SR

2. Zohľadňovanie a ochrana ľudských práv žien a ich špecifických potrieb v súlade napĺňaním agendy Ženy, mier a bezpečnosť

Operačný cieľ	Spôsob vyhodnocovania	Plnenie	Zodpovednosť
2.1.			

Prijímanie opatrení zohľadňujúcich špecifické potreby a ochranu práv žien a dievčat vo všetkých štádiách a oblastiach riešenia konfliktov	počet opatrení zohľadňujúcich potreby žien a dievčat, vrátane ochrany politických práv, ekonomických práv, a ochrany pred násilím a sexuálnym násilím monitoring efektívnosti zavedených opatrení	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MO SR MV SR
2.2 Prijímanie špecifických opatrení na prevenciu násilia na ženách vrátane sexuálneho násilia a sexuálneho obťažovania, a to v internom aj externom prostredí	vypracované predpisy na prevenciu násilia na ženách, vrátane sexuálneho násilia a sexuálneho obťažovania v rámci služobného i civilného styku	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MO SR, MPSVR SR, MV SR
2.3 Zabezpečenie kvalifikovaného personálu zameraného na poskytovanie informácií a potrebnej podpory obetiam násilia, vrátane sexuálneho násilia a sexuálneho obťažovania vo všetkých štádiách a oblastiach riešenia konfliktov, humanitárnej pomoci a azylových procedúr	počet kvalifikovaných pracovníkov/čok	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MO SR, MPSVR SR, MV SR

3. Zvýšenie povedomia a prehlbovanie odbornosti v oblasti agendy Ženy, mier a bezpečnosť

Operačný cieľ	Spôsob vyhodnocovania	Plnenie	Zodpovednosť
3.1. Vypracovanie vzdelávacieho manuálu k agende WPS, vrátane participácie žien, prevencie násilia na ženách a sexuálneho násilia, poskytovaniu informácií a potrebnej podpory obetiam, v spolupráci s občianskou spoločnosťou	počet vypracovaných modulov o agende WPS	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MPSVR SR (IVPR) MO SR MV SR

3.2. Zabezpečenie odborného tréningu lektorského tímu pre vzdelávanie podľa operačného cieľa 3.1.	počet vyškolených lektorov/iek počet tréningov	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MPSVR SR (IVPR) MO SR MV SR
3.3. Vzdelávacie aktivity podľa manuálu 3.1. k agende Ženy, mier a bezpečnosť	počet vzdelávacích aktivít obsahujúcich vzdelávací modul venovaný agende WPS podľa manuálu z úlohy 3.1 počet absolventov a absolventiek vzdelávacích aktivít obsahujúcich jednotný vzdelávací modul venovaný agende WPS	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MO SR MV SR
3.4. Začlenenie obsahu vzdelávania z úlohy 3.1. do terciárneho a celoživotného vzdelávania, s dôrazom na vzdelávanie pracovníkov/čok vo všetkých štádiách a oblastiach riešenia konfliktov a humanitárnej pomoci	počet pracovníkov a pracovníčok v oblasti mieru a bezpečnosti, ktorí/é absolvovali vzdelávanie venované agende WPS	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MO SR, MZVEZ SR, MPSVR SR
3.5. Informovanie verejnosti o agende WPS, vrátane súvisiacich medzinárodných záväzkov SR	počet mediálnych výstupov, konferencií, seminárov, školení a pod.	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MO SR, MZVEZ SR, MPSVR SR
3.6. Podpora aktivít mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v oblasti agendy WPS	počet podporených MVO pôsobiacich v oblasti agendy Ženy, mier a bezpečnosť	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	Dotačné schémy MPSVR SR, MO SR, MZVEZ SR, MV SR, rozpočty relevantných rezortov a VÚC

4. Medzinárodná spolupráca

4.1.	počet aktivít	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MZVEZ SR
------	---------------	---	----------

Podpora agentúr OSN, najmä UN WOMEN, v implementácii problematiky WPS			
4.2. Spolupráca a odovzdávanie informácií medzi partnerskými krajinami o problematike WPS	počet aktivít	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MZVEZ SR, MO SR, MV SR
4.3. V rámci pôsobenia v medzinárodných organizáciách a prípadného slovenského predsedníctva začleňovať aktivity a témy agendy WPS	počet začlenených aktivít a tematických vstupov	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MZVEZ SR, MO SR, MPSVR SR, MV SR
4.4. Uplatňovať rovnosť príležitostí v rozvojovej spolupráci ako jednu z prierezových tém	počet projektov s významným zameraním na ženy, resp. posilňovanie rovnosti príležitostí	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MZVEZ SR
4.5. Monitorovať uplatňovanie rovnosti príležitostí v rozvojových projektoch v zmysle požiadaviek EK	princípy monitoringu definované v manuáli k implementácii témy rovnosti príležitostí	priebežne, s hodnotením k 31.3.2026	MZVEZ SR